

ДЕРИВАТИВИ НА ПОГОДУ – ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ХЕДЖУВАННЯ РИЗИКІВ

Беззаперечно, що у будь-якій країні світу істотний вплив як на економічні, так і політичні процеси здійснюють погодні умови. Усі природні процеси, починаючи від урожаю сільськогосподарських культур і закінчуючи стихійними лихами, знаходять відображення в економіці і зокрема впливають на ціни товарів. За оцінками аналітиків, погодні умови впливають на сфери діяльності, обсяг яких в американській економіці становить 1 трлн. дол., при розмірі ВВП в 9 трлн. дол. [2]. Таким чином, можна стверджувати, що вплив погоди на функціонування економіки є значним. Крім того, практично будь-який бізнес має сезонний характер, що і відзначається на вартості його акцій та інших цінних паперів на біржі.

У відповідь на вплив природних умов на ведення бізнесу, учасниками фондового ринку були запропоновані інструменти, які призначені як для вкладення капіталів так і для зниження інвестиційних ризиків. Згідно історичних даних, у вересні 1999 року Чиказька товарна біржа (СМЕ), вперше, внесла в лістинг ф'ючерсні та опціонні контракти на індекси температури. На той час, в лістинг СМЕ входили контракти на індекси температур 15 американських міст і 5 європейських міст [4].

Дериватив на погоду – це фінансовий контракт, виплати за яким безпосередньо залежать від погодних умов [3]. Таким чином, дані цінні папери є фінансовими інструментами, які забезпечують передачу ризику, що пов'язаний з несприятливими погодними явищами. Контракти на зміну погодних умов дають можливість широкого спектру можна застрахуватися: від холодного літа, коли низька температура негативно вплинула на врожай; теплої зими, що викликала зменшення використання енергоресурсів, появу урагану, товщину снігового покриву тощо. Використовуючи такі цінні папери, компанії, робота яких багато в чому залежить від погоди, можуть стабілізувати власні доходи.

Необхідно відзначити, що виплати по будь-яким деривативам залежать від вартості певного визначеного активу. Погодні контракти – не виняток, проте актив в даному випадку є менш очевидним. Найпростішим і найпоширенішим вимірником в даному випадку є температура. На практиці ж використовуються не просто дані термометра, а погодні індекси. Стандартними індексами вважаються «індекс обігріву» HDD (Heating Degree Days), «індекс охолодження» CDD (Cooling Degree Days) та «індекс сукупної середньої температури» CAT (Cumulative Average Temperatures). Планується введення індексів на інші параметри погоди: кількість опадів (rainfall або precipitation), кількість снігу і його товщина (snowfall і snow depth), відносна вологість (relative humidity), швидкість вітру і його температура (wind speed і wind chill) [1].

Виплата за форвардним або ф'ючерсним контрактом визначається виходячи з різниці між ціною, за якою контракт був укладений і розрахунковою ціною, яка стає відомою після закінчення терміну дії контракту. Ця різниця множиться на обумовлену в контракті фіксовану ставку перерахунку, або вартісну оцінку мінімальної зміни ціни.

Актуальні можливості застрахуватись сприяли підвищенню уваги учасників ринку до даного типу інструментів, що своєю чергою, сприяла його росту. Так, ринок похідних контрактів на погоду стрімко зростав від середині 2000-х років до нині (рис. 1). Проте, як і в інших видах фінансових інструментів, ринок деривативів на погоду виявився вразливим до загального економічного спаду, що спостерігався протягом 2008–2010 років [5]. На даний час в обсяг даного ринку США оцінюється приблизно в 7,5–9 млрд. дол., тоді як обсяг традиційних метеопослуг становить лише 0,5 млрд. дол.

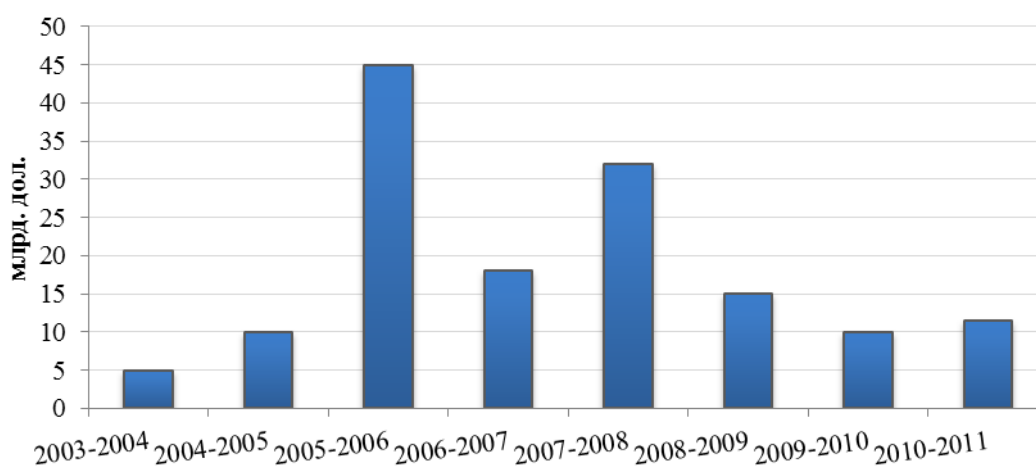

Рис. 1. Загальна номінальна вартість ринку деривативів на погоду [5].

Необхідно відзначити, що контракти на погоду мають географічну локалізацію. Наприклад, для головних цінних паперів на ураган в США всі позиції, що залишаються відкритими на момент клірингу, закриваються з використанням максимального остаточного значення індексу СНІ за розрахунком MDA EarthSat в області від м. Браунсвілля, штат Техас, до м. Істпорт, штат Мейн, тощо.

Крім того, асортимент біржових продуктів залежить від експортних напрямків компаній, оскільки природні умови вагомо впливають на попит в споживчому секторі. При прийнятті управлінських рішень враховувати погодні ризики об'єктивно складно. Внаслідок цього на Чиказькій біржі є ф'ючерси на сукупні середні температури в містах, які торгуються за спеціальними індексами середньої температури (САТ).

Закордонний ринок погодних деривативів знаходиться в постійному розвитку. Так, в лютому 2006 р на СМЕ пройшли перші торги нових погодних ф'ючерсом на товщину снігового покриву. У такому фінансовому інструменті можуть бути зацікавлені муніципальні служби і роздрібні торговці, на прибуток яких в зимовий період впливає кількість снігу [4].

З'явившись в 1999 р., погодні похідні фінансові інструменти в даний час інтенсивно використовуються іноземними компаніями для зниження ризику, який пов'язаний зі змінами погодних умов. Нині, його активними учасниками вже є найбільші енергетичні компанії, хедж-фонди, комунальні підприємства, страхові та перестраховальні компанії, пенсійні фонди, а також великі виробники сільськогосподарської продукції тощо.

Література:

1. Cao, M. and J. Wei, «Pricing the Weather,» Risk, May (2000), 67–70.
2. Challis, S., «Bright Forecast for Profits,» Reactions, June (1999).
3. Felix Carabello, «Introduction To Weather Derivatives»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.investopedia.com/articles/optioninvestor/05/052505.asp>.
4. Офіційний сайт Чиказької товарної біржі: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.cmegroup.com/weather.
5. Офіційний сайт Асоціації з управління погодними ризиками: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: Weather Risk Management Association.

Оксана КУЗІВ

Тернопільський національний економічний університет

МІСЦЕ ПАБЛІК РІЛЕЙШИНЗ В ІНВЕСТИЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Динамічні процеси глобалізації та посилення конкурентної боротьби, що спостерігаються на національному та глобальному рівнях, здійснюють відчутний вплив на інвестиційний потенціал підприємств, їх інноваційну активність, а також здатність ефективно поширювати інформацію про досягнення серед стейкхолдерів для їх подальшого залучення та підтримки згаданих видів діяльності. У цих умовах особливої ваги набуває необхідність побудови дієвої системи комунікацій між підприємством та зовнішнім середовищем, яка повинна виступати інструментом взаємодії та адаптації до сучасних вимог ринку. Успішний світовий досвід використання ПР (Паблік Рілейшинз) у сфері інвестиційної й інноваційної діяльності підприємств свідчить про те, що саме інструменти ПР можуть сприяти ефективнішій роботі підприємств у цих напрямках.

Важливим джерелом розвитку будь-якої країни, в тому числі України, є інвестиції, тобто довготривалі капітальні вкладення у підприємства різних галузей; бізнесові проекти; соціально-економічні програми та ініціативи. На сьогодні, сформувався окремий напрям участі ПР в інвестиційному процесі, який дістав назву інвестор-рілейшинз (ІР).